

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa Miasta W.
przeciwko K. spółce z o.o. w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 października 2019 r.,
zażalenia strony pozwanej
na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 lutego 2019 r., sygn. akt VII AGa (...),

**uchyla zaskarżone orzeczenie, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Powód Miasto W. wniósł o zasądzenie od K. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. odszkodowania za szkodę wyrządzoną mu przez zaniechanie wykonania obowiązku wydania hali targowej po zakończeniu łączącego strony stosunku dzierżawy oraz przez nielegalne działania w trakcie przymusowego egzekwowania tego obowiązku.

Pozwany K. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 28 października 2018 r. Sąd Okręgowy w W. uchylił swój wyrok zaoczny z 21 maja 2011 r. i oddalił powództwo. Na skutek apelacji powoda, wyrokiem z 12 lutego 2019 r., Sąd Apelacyjny w (...) uchylił wyrok z 28 października 2018 r. i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu na orzeczenie Sądu Apelacyjnego z 28 października 2018 r. pozwany zarzucił, że zostało ono wydane z naruszeniem: - art. 386 § 4 k.p.c. przez błędne zastosowanie i przyjęcie, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy i nie dokonał istotnych dla jej rozstrzygnięcia ustaleń faktycznych; - art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 386 § 6 k.p.c. przez przyjęcie, że Sąd Apelacyjny we wcześniejszym orzeczeniu kasatoryjnym wiążąco ustalił, iż uchybienie przez pozwanego obowiązкови wydania powodowi obiektu stanowi czyn niedozwolony, podczas gdy Sąd ten nie mógł poczynić ustaleń przed przeprowadzeniem postępowania dowodowego; - art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. przez dokonanie własnych ustaleń faktycznych co do bezprawności i stopnia zawinienia pozwanego, niemających jednak podstawy w zebranych materiale dowodowym.

Pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu zażaleniowym prowadzonym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zakresem kognicji Sądu Najwyższego objęta jest wyłącznie ta kwestia, czy wystąpiły wskazane przez sąd drugiej instancji przesłanki wydania orzeczenia

kasatoryjnego, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie jest środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku czy prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego niezwiązanych z podstawami kasatoryjnego orzeczenia, lecz skierowane jest przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Ocenie Sądu Najwyższego może być zatem poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji

procesowej, jako odpowiadającej powołanej podstawie kasatoryjnego rozstrzygnięcia.

Wydając orzeczenie kasatoryjne w niniejszej sprawie, Sąd Apelacyjny powołał się na nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy jej istoty (art. 386 § 4 k.p.c.), o czym miało świadczyć zaniechanie dokonania ustaleń faktycznych niezbędnych do oceny prawnej roszczeń odszkodowawczych powoda. Stwierdził, że Sąd Okręgowy prawidłowo zakwalifikował odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego w stosunku do powoda jako mającą podstawę w art. 415 w związku z art. 416 k.c., co korespondowało ze wskazaniem Sądu Apelacyjnego zawartymi w kasatoryjnym wyroku poprzednio wydanym w sprawie. W wyroku tym Sąd Apelacyjny przyjął, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy powinien przeprowadzić „stosowne postępowanie dowodowe” nakierowane na ustalenie, czy osobom piastującym funkcje organów pozwanego mogą być przypisane bezprawne zachowania zmierzające do uniemożliwienia przeprowadzenia 21 lipca 2009 r. egzekucji komorniczej wyroku nakazującego wydanie przedmiotu dzierżawy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, uchybieniem Sądu Okręgowego było zaniechanie oceny uchylenia się przez pozwanego od wykonania obowiązku wydania organowi egzekucyjnemu działającemu na wniosek powoda nieruchomości i posadowionego na niej obiektu. W świetle motywów orzeczenia wydanego uprzednio w sprawie przez Sąd Apelacyjny, zaniechanie rozważania tej okoliczności zostało zakwalifikowane jako naruszenie art. 386 § 6 k.p.c. Sąd Apelacyjny stwierdził, że Sąd Okręgowy oddalił powództwo z uwagi na brak możliwości przypisania członkom zarządu pozwanego bezprawnych i zawinionych działań w toku postępowania egzekucyjnego, ale - mimo że Sąd Okręgowy przeprowadził dowody zawnioskowane na te okoliczności - nie przeanalizował poszczególnych zachowań członków zarządu pozwanego pod kątem ich zawinonego działania, nie poczynił ustaleń faktycznych mogących posłużyć do oceny winy poszczególnych osób wchodzących w skład zarządu rozumianej jako umyślność lub nieumyślność, nie poczynił szczegółowych ustaleń na temat przebiegu czynności egzekucyjnych, zachowania i roli członków zarządu pozwanego w tych czynnościach. Sąd Apelacyjny wskazał na te zdarzenia, które bezspornie miały miejsce w czasie egzekucji obowiązku wydania nieruchomości

mającej miejsce 21 lipca 2009 r. oraz na środki dowodowe, na podstawie których można odtworzyć przebieg tej egzekucji.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy dokonuje się po przeanalizowaniu żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego.

W niniejszej sprawie powód wniósł o zasądzenie odszkodowania. Takie żądanie rozpoznał i ocenił Sąd Okręgowy. Sąd Apelacyjny był stanie stanowczo odnieść się do większości zarzutów apelacyjnych. Wypowiedział się też o wykładni art. 415 w związku z art. 416 k.c., którą należy zastosować w sprawie.

Okoliczności przytoczone przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu kasatoryjnego orzeczenia nie świadczą o tym, żeby Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, w znaczeniu podanym wyżej, a co najwyżej, że nie objął ustaleniami wszystkich okoliczności niezbędnych dla stwierdzenia, jakie konsekwencje prawne należy powiązać z podstawą faktyczną sporu. Zadaniem sądu drugiej instancji w postępowaniu cywilnym nie jest jednak samo tylko zbadanie zarzutów podniesionych przez stronę w ramach zgłoszonego środka zaskarżenia, lecz ponowne merytoryczne rozpoznanie sprawy. Jeśli sąd ten stwierdzi, że postępowanie dowodowe przeprowadzone przed sądem pierwszej instancji było dotknięte wadami, tak gdy chodzi o rodzaj dowodów przeprowadzonych przez ten sąd, jak i sposób ich oceny, ale także gdy stwierdzi, że prawidłowe zastosowanie prawa materialnego wymaga uzupełnienia ustaleń faktycznych, to sąd drugiej instancji ma obowiązek we własnym zakresie ustaleń te uzupełnić, a dowody ocenić ponownie (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSN 1999, nr 7-8, poz. 124). Uzupełnienie ustaleń faktycznych musi przy tym bazować na tym materiale dowodowym, który zebrał sąd pierwszej instancji, na materiale dowodowym, który był objęty wnioskami dowodowymi stron

zgłoszonymi na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, niezasadnie pominiętymi przez sąd pierwszej instancji oraz na materiale dowodowym, który zostanie zebrany z zachowaniem reguł ustalonych w art. 381 k.p.c. przed sądem drugiej instancji. Konsekwencje nieustalenia pewnych faktów muszą obciążyć strony, stosownie do art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.

Z tych względów - na podstawie art. 394¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z 394¹ § 3 i art. 108 § 2 oraz art. 398²¹ k.p.c. - Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie, pozostawiając Sądowi drugiej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

jw